

Specialstudier

Augusti 2026

Det kortsiktiga genomslaget på
hämtmatspriserna av den sänkta
mervärdesskatten

Specialstudie

Det kortsiktiga genomslaget på
hämtmatspriserna av den sänkta
mervärdesskatten

Konjunkturinstitutet (KI) är en statlig myndighet under Finansdepartementet. KI gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Konjunkturinstitutet analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I Konjunkturbarometern publiceras varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyseras de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

Hållbarhetsrapporten analyserar den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

KI publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier**, **KI-kommentarer**, **Working paper**, **PM** och som **remissvar**.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från www.konj.se. Den senaste statistiken och prognoserna hittar du under www.konj.se/statistik.

Förord

Regeringen har gett Konsumentverket i uppdrag att, tillsammans med Konjunkturinstitutet, följa och analysera livsmedelsprisernas utveckling (se Fi2025/02 135). Föreliggande analys begränsas till effekten på hämtmatspriser den första månaden efter sänkningen av mervärdesskatten.

Specialstudien är författad av Simen Aannerud.

Medverkande i projektets referensgrupp är Mikael Carlsson, Richard Friberg, Mathias Klein, Joachim Landström och Håkan Selin. Referensgruppen har lämnat synpunkter i ett tidigt skede av arbetet med rapporten, men Konjunkturinstitutet ansvarar för innehållet.

Stockholm den 1 september 2026

Albin Kainelainen
Generaldirektör

Innehåll

1	Inledning och sammanfattning.....	5
2	Data	7
2.1	Beskrivning av datamaterialet	10
3	Den kortsiktiga utvecklingen av hämtmatspriserna efter reformen.....	12
4	Genomslaget på kedjerestaurangernas hämtmatspriser	15
4.1	Difference-in-differences-metod.....	15
4.2	Genomslagsanalys.....	18
	Referenser	22
	Bilaga 1: Metod för datainsamling.....	23
	Bilaga 2: Tabeller och diagram.....	25
	Bilaga 3: Enkätundersökning	27

1 Inledning och sammanfattning

Den 1 april 2026 sänktes mervärdesskatten på livsmedel från 12 till 6 procent (Regeringen, 2025). Sänkningen är tillfällig och gäller till och med den 31 december 2027. Reformens syfte är att stärka hushållens ekonomi genom lägre livsmedelspriser.

I denna rapport analyseras den kortsiktiga effekten av sänkningen på prisutvecklingen av restaurangernas hämtmatspriser.¹ Hämtmat omfattas av reformen eftersom mat för avhämtning enligt lagstiftningen räknas som livsmedel.² Hämtmat utgör också en betydande del av hushållens matrelaterade konsumtion. Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) uppgick den totala restaurangförsäljningen till 172 miljarder kronor inklusive mervärdesskatt 2023. Samma år uppgick försäljningen av livsmedel och drycker i dagligvaruhandeln till cirka 384 miljarder kronor. Restaurangförsäljningen motsvarar därmed omkring 31 procent av den sammanlagda försäljningen av restaurangmat samt livsmedel och drycker i dagligvaruhandeln. Visita (2025) visar dessutom att omkring hälften av de luncher och middagar som köps från restauranger tas med eller levereras.

Konjunkturinstitutets analyser av prisutvecklingen på hämtmat har försvårats av problem med tillgång till data av god kvalitet. SCB redovisar ingen separat prisserie för hämtmat i Konsumentprisindex (KPI). Konjunkturinstitutet har därför samlat in prisuppgifter särskilt för denna rapport. I datamaterialet finns prisuppgifter för svenska restauranger från en insamlingsomgång före och en insamlingsomgång efter sänkningen av mervärdesskatten. Datamaterialet omfattar även norska restauranger, som används som jämförelsegrupp i genomslagsanalysen. Datainsamlingen visar samtidigt att hämtmatspriser är svåra att observera, särskilt bland fristående restauranger. Där framgår det sällan av restaurangernas webbplatser om ett listat pris avser hämtmat, servering på plats eller båda. Detta innebär att det utifrån den insamlade informationen är svårt att analysera genomslaget av momssänkningen för fristående restauranger. Den huvudsakliga analysen i denna rapport avser därför kedjerestauranger där hämtmatspriserna kan observeras direkt i digitala beställningsflöden.³

Även analysen av kedjerestaurangerna har begränsningar. Analysen bygger inte på transaktionsdata och fångar därför inte försäljningsvolymerna.⁴ Analysen fångar inte heller rabatter i kassan, kampanjer eller om sänkningen av mervärdesskatten påverkar andra marginaler än de priser som observeras i datamaterialet.⁵ Kvaliteten på de

---

¹ Se Konjunkturinstitutet (2026a), som följer utvecklingen av livsmedelspriser i dagligvaruhandeln före sänkningen av mervärdesskatten och inte finner någon bred prisuppgång inför reformen. Se även Konjunkturinstitutet (2026b), som analyserar sänkningens kortsiktiga prisgenomslag och finner att genomslaget i dagligvaruhandelns livsmedelspriser var fullt.

² Servering på plats betraktas dock som restaurang- och cateringtjänst och beskattas fortsatt med 12 procents mervärdesskatt.

³ Digitala beställningsflöden avser restaurangernas egna digitala försäljningskanaler, det vill säga webbplatser eller appar där kunder kan genomföra beställningar och välja mellan olika serveringssätt.

⁴ Motsvarande avgränsning finns i Harju, Kosonen & Nordström Skans (2018) som följer prisförändringar för samma måltider över tid utan att försäljningsvikta observationerna. Skattningarna i denna rapport är dock så små att avsaknaden av försäljningsvikter inte ensam förklarar skillnaden mot fullt genomslag.

⁵ Tidigare utvärderingar av restaurangmomssänkningar visar att reformer kan påverka flera delar av restaurangföretagens verksamhet, till exempel lönsamhet, omsättning, lönesumma och sysselsättning. Se Konjunkturinstitutet (2013, 2015), Tillväxtanalys (2015), Benzarti & Carloni (2019) samt Harju, Kosonen & Nordström Skans (2018). En del av genomslaget kan också ske genom priset för servering på plats. Dessa marginaler utvärderas inte i denna rapport.

insamlade prisuppgifterna för hämtmat är sammantaget lägre än SCB:s statistik om livsmedelspriser. Konjunkturinstitutet bedömer därför att tillförlitligheten i de genomförda analyserna av hämtmat är lägre än motsvarande analyser av priserna för livsmedel som säljs i dagligvaruhandeln. De kvantitativa effekter som redovisas ska därför tolkas som indikationer på om genomslaget varit begränsat eller betydande.

De analyser som varit möjliga att genomföra med det datamaterial som Konjunkturinstitutet har samlat in indikerar att genomslaget av sänkningen av mervärdesskatten på kedjerestaurangernas hämtmatspriser var begränsat på kort sikt. För fristående restauranger medger inte tillgängliga data slutsatser om genomslaget.

TIDIGARE ERFARENHETER VISAR ATT GENOMSLAGET VARIERAR

När den svenska mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster sänktes från 25 till 12 procent 2012 bedömde Konjunkturinstitutet att restaurangpriserna sänktes med omkring 4 procent under de första sex kvartalen, vilket motsvarade cirka 40 procent av fullt genomslag (Konjunkturinstitutet, 2013).

Forskningen om sänkt mervärdesskatt i restaurangsektorn visar också att prissättningen skiljer sig mellan olika typer av restauranger. Harju, Kosonen & Nordström Skans (2018) visar att prisresponsen efter stora sänkningar av restaurangmoms i Sverige och Finland ofta samlades kring två utfall. Många priser var oförändrade, medan andra sänktes nära fullt genomslag. Skillnaden mellan fristående restauranger och kedjerestauranger var tydlig. Kedjerestauranger var mer benägna att ändra priserna, medan fristående restauranger i högre grad lät priserna vara oförändrade.

Ett begränsat genomslag i restaurangpriser behöver samtidigt inte innebära att en skattesänkning saknar betydelse. Tillväxtanalys bedömde att den sänkta restaurangmomsen 2012 påverkade flera företagsutfall och att företagen använde sänkningen på fler sätt än genom att sänka priserna. Effekter kunde bland annat ses i omsättning, lönesumma, anställningar, vinstmarginaler och företagsstock (Tillväxtanalys, 2015).

2 Data

Konjunkturinstitutet har samlat in prisuppgifter från restaurangers egna webbplatser och digitala menyer för att kunna följa prisutvecklingen för hämtmat före och efter sänkningen av mervärdesskatten. Datamaterialet består av två urval: fristående restauranger och kedjerestauranger. Datainsamlingen behövs eftersom Statistiska centralbyrån (SCB) inte tillhandahåller en separat serie för hämtmatspriser i Konsumentprisindex (KPI). Motsvarande insamling har gjorts för norska restauranger.

Med kedjerestauranger avses restauranger som tillhör ett gemensamt kedjekoncept med flera restaurangenheter. En restaurang klassificeras som kedjerestaurang om kedjetillhörigheten framgår av restaurangens varumärke, kedjans webbplats eller app. Klassificeringen bygger inte på ägarform. Det innebär att även restauranger som drivs av franchisetagare klassificeras som kedjerestauranger om de ingår i ett kedjekoncept. Restauranger utan identifierad kedjetillhörighet klassificeras som fristående restauranger.

Prissättningen inom kedjekoncepten kan ske på olika nivåer. I vissa kedjor sätts priserna nationellt, medan andra har lokala eller restaurangspecifika priser. Därför samlas prisuppgifterna in på restaurangnivå. Det gör det möjligt att fånga variation mellan restauranger inom samma kedjekoncept. Samtidigt innebär nationellt enhetliga priser att ett begränsat antal restaurangobservationer kan spegla prisbeslut som gäller bredare inom kedjekonceptet. Kedjematerialet ska därför inte tolkas på samma sätt som datamaterialet för fristående restauranger. För fristående restauranger motsvarar en observation i regel ett enskilt prissättningsbeslut, medan en observation inom ett kedjekoncept i vissa fall speglar priser som gäller för flera restauranger inom samma koncept.

Datamaterialet avser digitalt observerbara priser. För fristående restauranger är det i huvudsak listade menypriser, medan priserna för kedjerestaurangerna hämtas från digitala beställningsflöden där serveringssätt kan väljas. För varje restaurang samlades upp till tolv menyposter in. I huvudsak avsåg uppgifterna maträtter, men i vissa fall även drycker och bakverk. Metoden följer nära av Harju, Kosonen & Nordström Skans (2018), som samlar in restaurangpriser digitalt och följer samma eller liknande måltider över tid.

Materialet ska förstås som ett urval av digitalt observerbara restaurangmenyer och syftar till att fånga prisutvecklingen bland restauranger som publicerar priser online.

URVAL OCH INSAMLING

Det svenska datamaterialet består av fristående restauranger och kedjerestauranger. Bruttourvalet omfattar 774 restauranger, varav 700 fristående restauranger och 74 kedjerestauranger. Efter ett bortfall av restauranger med otillräcklig eller inaktuell information vid första insamlingsomgången återstår 527 restauranger, varav 455 fristående restauranger och 72 kedjerestauranger. Urvalet fördelas geografiskt och

befolkningsviktat på länsnivå.⁶ Restaurangerna identifieras genom standardiserade Google-sökningar.

Prisuppgifterna samlades in i två omgångar. Den första insamlingen genomfördes 26–27 mars 2026, före sänkningen av mervärdesskatten 1 april. Den andra insamlingen genomfördes 23–29 april 2026 för fristående restauranger och 29–30 april 2026 för kedjerestauranger.

Analysen följer i första hand samma maträtter över tid. När en maträtt byts ut efter den första insamlingen väljs en ersättare om den bedöms vara tillräckligt lik den ursprungliga maträtten. Om ingen jämförbar ersättare finns behandlas observationen som bortfall. Dessa menyändringar markeras i datamaterialet och kan därför beaktas i känslighetsanalyser.⁷

HÖGRE DATAVALIDITET BLAND KEDJERESTAURANGER

En central begränsning i materialet gäller hur hämtmatspriser visas på fristående restaurangers webbplatser. När en webbmeny endast visar ett pris, och inte anger om priset avser hämtmat eller servering på plats, registreras priset i materialet som ett gemensamt pris. Det behöver dock inte innebära att kunden faktiskt betalar samma pris för hämtmat. Ett lägre hämtmatspris kan i stället framgå först i kassan, på en fysisk meny i restaurangen eller i en annan försäljningskanal.

För att bedöma i vilken utsträckning webbmenyerna speglar restaurangernas faktiska hämtmatspriser skickades en enkät till de fristående restaurangerna i urvalet den 25 maj 2026. Svarsfrekvensen var dock låg, totalt svarade 61 restauranger av 455 tillfrågade restauranger, och svaren bör därmed tolkas med försiktighet. Av respondenterna uppgav 74 procent att de erbjuder hämtmat (se diagram 1). Bland dessa uppgav 42 procent att hämtmat och servering på plats har samma pris, medan 58 procent uppgav att priserna skiljer sig.

Bland de restauranger som uppgav att priserna skiljer sig svarade 23 procent att en särskild hämtmatsmeny finns på webbplatsen. För dessa restauranger bör webbinsamlingen kunna fånga prisskillnaden mellan hämtmat och servering på plats. Samtidigt uppgav 65 procent att prisreduktionen hanteras i kassan, utan att en särskild hämtmatsmeny finns på webbplatsen. Ytterligare 12 procent uppgav att en hämtmatsmeny saknas på webbplatsen men finns i restaurangen eller på matleveransplattformer.

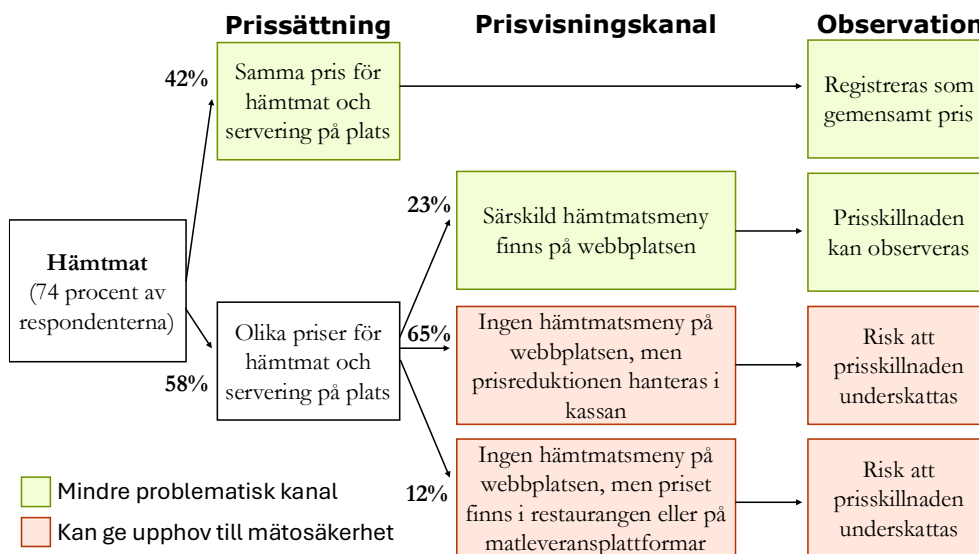
---

⁶ För Stockholms län gjordes fördelningen på kommunnivå för att minska risken för att restauranger i Stockholms kommun skulle dominera urvalet. Detsamma gäller för Norges fylken Akershus, Oslo, Vestland, Rogaland och Trøndelag i det norska urvalet.

⁷ En mer detaljerad beskrivning av sökförfarandet, urval, exkluderingar och matchning av maträtter finns i bilaga 1.

Diagram 1 Kanaler för prisinformation om hämtmat och mätosäkerhet

Andel restauranger efter hur hämtmatspriser redovisas, procent

Anm. Diagrammet bygger på en enkät till restauranger, där 61 i urvalet om 455 restauranger svarade. Andelen 74 procent avser svarande restauranger som uppger att de erbjuder hämtmat. Andelarna avser andelen respondenter inom respektive steg i flödesschemat och är avrundade till hela procent. Grönmarkerade kanaler visar fall där prisinformationen kan observeras i webbmenyerna. Rödmarkerade kanaler visar fall där webbmenyerna kan underskatta prisskillnaden mellan hämtmat och servering på plats. Enkäten används för att belysa i vilken utsträckning faktiska hämtmatspriser kan avvika från de priser som framgår av restaurangernas webbmenyer. Mer information finns i bilaga 3.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Enkätsvaren visar därmed att webbmenyer i många fall inte räcker för att observera faktisk hämtmatsprissättning. Detta innebär att genomslaget riskerar att underskattas för fristående restauranger. Om priset sänks i kassan men inte i menyn, registreras webbpriset som oförändrat, trots att kunden möter ett lägre pris vid köp.

Datainsamlingen har samtidigt olika förutsättningar för fristående restauranger och kedjorestauranger. För fristående restauranger bygger prisuppgifterna i huvudsak på restaurangernas egna webbmenyer. Där framgår det sällan om det listade priset avser hämtmat, servering på plats eller båda.

För kedjorestaurangerna hämtas prisuppgifterna från restaurangernas egna webbplatser eller appar. I dessa digitala beställningsflöden kan kunden själv välja serveringssätt, och priset för hämtmat respektive servering på plats framgår före köp. Det innebär att de observerade priserna motsvarar de priser som konsumenterna betalar vid beställning.

Osäkerheten kring huruvida menypriserna motsvarar det pris som konsumenten betalar innebär att prisuppgifterna för de fristående restaurangerna inte kan betraktas som ett exakt mått på de faktiska hämtmatspriserna. För kedjorestaurangerna är mätosäkerheten mindre, eftersom serveringssätt och pris observeras direkt i restaurangernas egna digitala beställningsflöden. Genomslagsanalysen genomförs därför i huvudsak på urvalet bland kedjorestaurangerna.

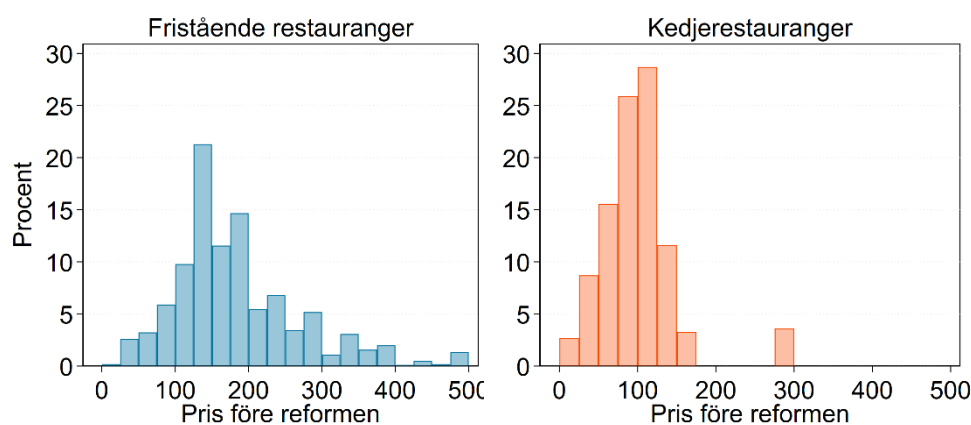
2.1 Beskrivning av datamaterialet

Det svenska urvalet består av både fristående restauranger och kedjerestauranger, som skiljer sig åt i både prisnivå och spridning. Därför redovisas de separat i den deskriptiva statistiken.

Priserna är mer spridda bland fristående restauranger än bland kedjerestauranger (se diagram 2). Bland kedjorna är priserna främst koncentrerade till intervallet 75 till 125 kronor. De fristående restaurangerna har en bredare prisfördelning och fler observationer med höga priser.

Diagram 2 Fördelning av hämtmatspriser för fristående restauranger och kedjerestauranger före reformen

Procentuell fördelning

Anm. Avser hämtmatspris per maträtt i första insamlingsomgången, 26–27 mars 2026. Priser över 500 kronor redovisas i intervallet 500+.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Före sänkningen av mervärdesskatten var det genomsnittliga hämtmatspriset drygt 188 kronor bland de fristående restaurangerna och knappt 101 kronor bland kedjerestauranger (se tabell 1). Medianpriset var 160 kronor bland fristående restauranger och 98 bland kedjerestauranger. Skillnaden mellan medelvärde och median är större bland fristående restauranger, vilket återspeglar att prisfördelningen är mer utdragen i den övre delen av fördelningen.

Tabell 1 Deskriptiv statistik för det svenska urvalet före reformen

Kronor

	Fristående restauranger	Kedjerestauranger
Prisnivåer före 1 april		
Restauranger med separat hämtmatspris, andel i procent	12,5	11,1
Genomsnittligt hämtmatspris	188,2	100,8
Median hämtmatspris	160,0	98,0
Standardavvikelse	131,4	48,9
25:e percentilen	125,0	70,0
75:e percentilen	225,0	118,0
Urvalets omfattning		
Antal restauranger	455	72
Antal maträtter	4 363	861
Antal maträtter per restaurang	9,6	12,0

Anm. Tabellen avser det svenska urvalet före reformen. Samtliga priser är noterade i svenska kronor och andelar är noterat i procent. Hämtmatspris avser listat pris i det insamlade materialet. Andelen med separat hämtmatspris avser restauranger där priset för hämtmat kan särskiljas från priset för servering på plats.

Källa: Konjunkturinstitutet.

En ungefär lika stor andel av de fristående restaurangerna och kedjerestaurangerna hade ett separat listat hämtmatspris före reformen. Andelen var 12,5 procent bland fristående restauranger och 11,1 procent bland kedjerestauranger. I det insamlade datamaterialet är förekomsten av separat listade hämtmatspriser alltså ungefär densamma bland fristående restauranger och kedjerestauranger.

Sammantaget visar den deskriptiva statistiken att kedjerestauranger och fristående restauranger skiljer sig åt redan före sänkningen av mervärdesskatten. Kedjerestaurangerna har lägre och mer koncentrerade prisnivåer, medan de fristående restaurangerna har högre priser och större spridning.

3 Den kortsiktiga utvecklingen av hämtmatspriserna efter reformen

En enkel före- och efterjämförelse visar att hämtmatspriserna ändrades marginellt mellan de två insamlingsomgångarna (se tabell 2). Det gäller både fristående restauranger och kedjerestauranger. Jämförelsen ska dock inte tolkas som prisseffekten av sänkningen av mervärdesskatten. Den visar prisutvecklingen efter reformen utan att ta hänsyn till andra faktorer som kan ha påverkat priserna under samma period samt utgår från att restaurangerna anger ett eventuellt lägre hämtmatspris på de undersökta webbplatserna.

Bland de fristående restaurangerna ökade hämtmatspriset med 0,1 procent. Bland kedjerestaurangerna minskade hämtmatspriset med 0,1 procent, vilket är att betrakta som oförändrat i jämförelse med den sänkning om 5,4 procent som impliceras av den sänkta mervärdesskatten.

Tabell 2 Prisförändringar efter reformen

Procent

	Fristående restauranger	Kedjerestauranger
Prisförändring efter 1 april		
Genomsnittlig prisförändring för hämtmat	0,1	-0,1
Genomsnittlig prisförändring för servering på plats	0,4	-0,0
Prissättningsförändringar efter 1 april		
Restauranger med oförändrat hämtmatspris	78,4	69,4
Restauranger med sänkt hämtmatspris	6,3	19,4
Restauranger med höjt hämtmatspris	15,3	11,1

Anm. Avser restauranger med matchade hämtmatspriser i båda insamlingsomgångarna. Prisförändringar beräknas först på maträttsnivå och därefter som genomsnitt per restaurang, så att varje restaurang får samma vikt. Andelarna med oförändrade, sänkta respektive höjda priser avser restaurangernas genomsnittliga hämtmatspris.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Priserna på servering på plats ökade marginellt mer respektive sjönk marginellt mindre än hämtmatspriserna för de båda restaurangtyperna. Bland de fristående restaurangerna ökade priset för servering på plats med 0,4 procent, jämfört med 0,1 procent för hämtmat.⁸ Bland kedjerestaurangerna minskade priset på hämtmat med 0,1 procent, medan priset för servering på plats var i stort sett oförändrat. Detta är förenligt med det förväntade mönstret eftersom den direkta effekten av sänkningen av mervärdesskatten endast gäller hämtmat. Skillnaden mellan prisutvecklingen för hämtmat och servering på plats var dock mycket begränsad i båda grupperna.

En stor del av restaurangerna ändrade inte sina hämtmatspriser. Andelen restauranger med oförändrat hämtmatspris var 78,4 procent bland de fristående restaurangerna och 69,4 procent bland kedjerestaurangerna. Prissänkningar var vanligare bland

---

⁸ Som jämförelse ökade SCB:s KPI-serie 11.1.1, *Restauranger, kaféer och liknande (T)*, med 0,47 procent i april. Detta ligger nära prisförändringen för servering på plats i det insamlade datamaterialet och ger stöd för att den observerade prisutvecklingen är rimlig.

kedjerestaurangerna. Andelen restauranger med sänkt hämtmatspris var 19,4 procent bland kedjerestaurangerna och 6,3 procent bland de fristående restaurangerna.⁹

Diagram 3 visar att prisförändringarna är koncentrerade kring noll. Det innebär att den typiska restaurangen inte ändrade sitt hämtmatspris mellan insamlingsomgångarna. Mönstret är tydligt både bland fristående restauranger och kedjerestauranger. Det finns restauranger som sänkte priserna, men endast ett fåtal restauranger ligger nära en sänkning om 5,4 procent.

Diagram 3 Fördelningen av prisförändringar efter reformen

Procentuell fördelning

Anm. Diagrammet avser restauranger i Sverige. Prisförändringen mäts på restaurangnivå mellan insamlingsomgång 1 och 2. -5,4 procent avser fullt prisgenomslag relativt oförändrat pris vid en sänkning av mervärdesskatten från 12 till 6 procent, och visualiseras med de två vertikala linjerna. Observationer utanför diagramintervallet redovisas i yttersta intervallet.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Fördelningen visar även tecken på heterogenitet. Kedjerestaurangerna var mer benägna än de fristående restaurangerna att sänka hämtmatspriserna efter sänkningen av mervärdesskatten. De flesta prissänkningar bland kedjerestaurangerna motsvarade dock en minskning på omkring 1–3 procent. Resultaten tyder därmed på att kedjerestaurangerna i större utsträckning sänkte priserna efter reformen, men att sänkningarna i regel var betydligt mindre än 5,4 procent.

Utifrån det insamlade datamaterialet är bilden att hämtmatspriserna ändrades marginellt under perioden efter sänkningen av mervärdesskatten. För de fristående restaurangerna gör dock den potentiella mätosäkerheten det svårt att avgöra om den observerade utvecklingen är representativ för den faktiska hämtmatsprissättningen.¹⁰ De fristående restaurangerna är därför viktiga för den deskriptiva bilden, men mindre lämpade för en mer avgränsad analys av prisgenomslaget till följd av reformen. Den

⁹ För de fristående restaurangerna avser prisuppgifterna i huvudsak menypriser som publiceras på restaurangernas webbplatser. Det finns en osäkerhet kring i vilken utsträckning dessa priser motsvarar de faktiska hämtmatspriserna. Osäkerheten innebär att andelen oförändrade priser bland de fristående restaurangerna sannolikt är överskattad. Avsnitt 2 innehåller en närmare redovisning av denna osäkerhet.

¹⁰ Se avsnitt 2 för en mer utförlig diskussion om hur hämtmatspriser identifieras i datamaterialet och varför mätosäkerheten är större för fristående restauranger än för kedjerestauranger.

fortsatta analysen fokuserar därför på kedjerestaurangerna, där måtosäkerheten är mindre.

4 Genomslaget på kedjerestaurangernas hämtmatspriser

Den enkla före- och efterjämförelsen visar att de svenska hämtmatspriserna förändrades i väldigt liten utsträckning efter att mervärdesskatten sänktes. En sådan jämförelse fångar dock inte bara effekten av reformen. Även andra faktorer kan ha påverkat prisutvecklingen under samma period, till exempel ändrade kostnader, säsongsmönster eller generella prisjusteringar i restaurangbranschen. Därför kompletteras före- och efterjämförelsen med att skatta effekten av reformen med hjälp av en difference-in-differences-metod, där prisutvecklingen för svenska kedjerestauranger jämförs med prisutvecklingen för norska kedjerestauranger.

Fördelen med denna metod är att den tar hänsyn till prisförändringar som också förekommer i kontrollgruppen. Om norska kedjerestaurangers prisutveckling speglar den prisutveckling som svenska kedjerestauranger hade haft utan sänkningen av mervärdesskatten kan skillnaden mellan länderna tolkas som en kortsiktig effekt av reformen på svenska hämtmatspriser.

4.1 Difference-in-differences-metod

Ansatsen ligger nära den empiriska metod som används av Harju, Kosonen & Nordström Skans (2018) i deras studie av mervärdesskatteförändringar i restaurangbranschen. De jämför prisutvecklingen i länder där mervärdesskatten ändras med prisutvecklingen i närliggande länder där skatten är oförändrad. På motsvarande sätt används Norge här som jämförelseland för att ge ett riktmärke för hur priserna i svenska kedjerestauranger hade kunnat utvecklas utan den svenska reformen. Norge är relevant som jämförelseland eftersom landet inte omfattas av den svenska sänkningen av mervärdesskatten, men ändå är geografiskt och institutionellt närliggande.

Vid fullt genomslag och oförändrat pris exklusive mervärdesskatt faller konsumentpriset i samma utsträckning som skattesänkningen mekaniskt sänker priset inklusive mervärdesskatt. När mervärdesskatten sänks från 12 till 6 procent blir det mekaniska prisfallet

$$\Delta p^{fullt} = 100 \left(\frac{1,06}{1,12} - 1 \right) \approx -5,36.$$

Fullt genomslag motsvarar därmed en prisminskning på cirka 5,4 procent. I rapportens normaliserade genomslagsmått motsvarar detta ett värde på -1. Värde 0 innebär att priset är oförändrat och positiva värden innebär att priset ökar.

För varje maträtt beräknas först den procentuella prisförändringen mellan den första och den andra insamlingsomgången,

$$\Delta p_{ij} = 100 \left(\frac{p_{ij,2}}{p_{ij,1}} - 1 \right),$$

där $p_{ij,1}$ och $p_{ij,2}$ är priset på maträtt i på restaurang j i den första respektive andra insamlingsomgången. I huvudanalysen beräknas därefter den genomsnittliga prisförändringen per restaurang, så att varje restaurang får samma vikt.

Den empiriska modellen kan skrivas som

$$\Delta p_j = \alpha + \beta^{DiD} Sverige_j + \gamma X_j + u_j, \quad (1)$$

där Δp_j är den genomsnittliga prisförändringen för hämtmat på restaurang j . Variabeln $Sverige_j$ är lika med 1 för svenska restauranger och 0 för norska restauranger. Koefficienten β^{DiD} mäter effekten av sänkningen av mervärdesskatten, alltså hur mycket mer eller mindre de svenska kedjepriserna förändrades jämfört med de norska kedjepriserna mellan de två insamlingsomgångarna. Konstanten α motsvarar den genomsnittliga prisförändringen bland norska kedjerestauranger, eftersom $Sverige_j = 0$ för dessa restauranger.¹¹ Modellen skattas som en förändringsmodell eftersom analysen utgår från prisförändringen mellan den första och den andra insamlingsomgången. Tidsinvarianta skillnader mellan restauranger elimineras därmed när prisförändringen beräknas.

I huvudspecifikationen ingår inga kontrollvariabler, vilket innebär att X_j utelämnas. I alternativa specifikationer inkluderas kontrollvariabler för två observerbara skillnader mellan de svenska och norska kedjorna. Den första är prisnivån före reformen. Den andra är om restaurangerna hade ett separat hämtmatspris före reformen. Kontrollerna prövar om huvudresultatet drivs av att hämtmatspriserna var högre i Norge före reformen eller av att separata priser för hämtmat och servering på plats var betydligt vanligare bland norska kedjerestauranger.¹² u_j är feltermen.

Skattningen kan också uttryckas i relation till fullt genomslag,

$$G^{DiD} = -\frac{\beta^{DiD}}{\Delta p^{fullt}}. \quad (2)$$

Eftersom fullt mekaniskt genomslag definieras som -1 innebär en negativ skattning av β^{DiD} ett negativt värde på G^{DiD} . Om β^{DiD} är -5,4 procent är G^{DiD} lika med -1, vilket motsvarar fullt mekaniskt genomslag relativt den norska prisutvecklingen. Om β^{DiD} är 0 är det normaliserade genomslaget 0.

ANTAGANDEN

Tolkningen av den skattade skillnaden i prisutveckling mellan svenska och norska kedjerestauranger som en effekt av den sänkta mervärdesskatten bygger på två centrala antaganden. Det första är att priserna i de båda grupperna skulle ha följt parallella trender i avsaknad av reformen. Det andra är att den svenska reformen inte påverkar priserna i den norska kontrollgruppen.

Parallella trender innebär att svenska och norska priser skulle ha utvecklats på ett liknande sätt om den svenska reformen inte hade genomförts. Antagandet om

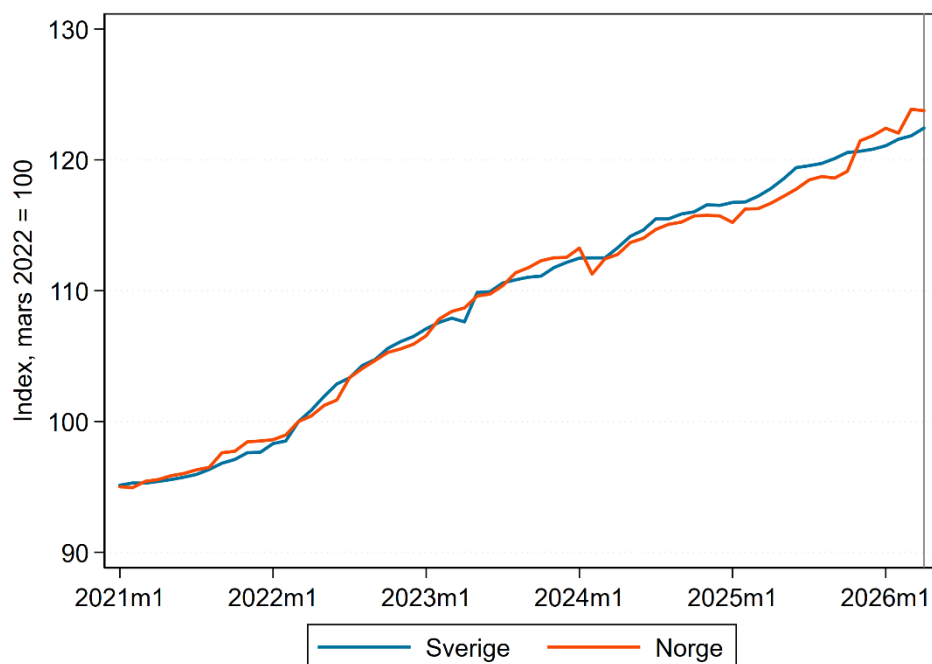
¹¹ Summan $\alpha + \beta^{DiD}$ motsvarar därmed den genomsnittliga prisförändringen bland svenska kedjerestauranger.

¹² Fullständig beskrivande statistik för skillnaden i egenskaper mellan de svenska och norska kedjerestauranger redovisas i tabell B1 i bilaga 2.

parallella trender kan inte testas direkt med det insamlade datamaterialet, eftersom det endast innehåller en observation före reformen. Det går dock att få en bild av utvecklingen av priserna i Sverige och Norge genom att jämföra utvecklingen för ECOICOP 2018-kategorin *Restaurants, cafés and the like (S)* i det harmoniserade indexet för konsumentpriser (HIKP). De avser restaurangpriser i bred mening, inte hämtmatspriser specifikt, men är ändå relevanta eftersom de fångar den bredare pris- och kostnadsmiljö som restaurangerna möter och som även påverkar hämtmatspriser. Serierna visar att den bredare utvecklingen av restaurangpriser i Sverige och Norge följde en likartad uppåtgående bana åren före reformen (se diagram 4). Det finns skillnader i prisutvecklingens nivå och lutning under delar av perioden, men serierna rör sig i samma riktning och visar ingen tydlig brytning före den svenska reformen. Det talar för att norska restaurangpriser kan användas som ett riktmärke för breda tidseffekter i restaurangbranschen.

Diagram 4 Restaurangpriser i Sverige och Norge åren 2021–2026

Index, mars 2022 = 100

Anm. Avser HIKP för ECOICOP 2018-kategorin *Restaurants, cafés and the like (S)*. Serien är normaliserad till 100 i mars 2022. Den lodräta linjen markerar april 2026, då mervärdesskatten på hämtmat sänktes i Sverige.

Källor: Eurostat och Konjunkturinstitutets beräkningar.

Ett andra antagande är att den svenska reformen inte påverkar priserna i den norska kontrollgruppen. Antagandet framstår som rimligt eftersom reformen endast innebär en förändring av den svenska mervärdesskatten och därmed inte medförde någon direkt skatteförändring för norska restauranger. En möjlig indirekt påverkanskanal är att restauranger nära den svenska gränsen påverkas av förändrad gränshandel eller ökad konkurrens från svenska restauranger. Den risken bedöms dock vara begränsad i datamaterialet eftersom endast en norsk kedjeresaurang i urvalet ligger i en kommun som gränsar till Sverige. Som känslighetsanalys genomförs därför även skattningar där denna restaurang exkluderas. Även prisutvecklingen för den norska kontrollgruppen är förenlig med antagandet. Priserna uppvisar inget mönster som tyder på att de

påverkats av reformen. Totalt var omkring 83 procent av priserna i de norska kedjerestaurangerna oförändrade mellan de två insamlingsomgångarna och ingen kedjerestaurang sänkte sitt hämtmatspris.¹³

En ytterligare fråga är om svenska restauranger sänkte hämtmatspriserna redan före reformens införande. Sådana förhandsanpassningar kan innebära att en del av prisgenomslaget redan fångas i den första insamlingsomgången. I så fall underskattar analysen prisförändringen från en helt opåverkad prisnivå före reformen till prisnivån efter reformen. Det finns viss evidens för att förhandsanpassningar kan ha förekommit i ett kedjekoncept som kommunicerade att vissa produkter prissänktes redan före reformens införande. Det talar för att viss förhandsanpassning inte kan uteslutas. Samtidigt finns det inte stöd för att förhandsanpassningar var ett brett förekommande mönster bland kedjerestaurangerna i materialet.¹⁴

4.2 Genomslagsanalys

Diagram 5 visar fördelningen av prisförändringar i hämtmat för kedjerestauranger i Sverige och Norge mellan den första och den andra insamlingsomgången. I båda länderna är prisförändringarna koncentrerade nära noll. I Norge är det förenligt med att mervärdesskatten var oförändrad och att restaurangpriser normalt ändras sällan. I Sverige har nollförändringarna en annan innebörd. Eftersom de svenska kedjerestaurangerna påverkades av en skattesänkning motsvarar oförändrade priser ett uteblivet prisgenomslag. Att drygt 69 procent av de svenska kedjerestaurangerna inte ändrade hämtmatspriserna är därför ett centralt resultat i analysen.

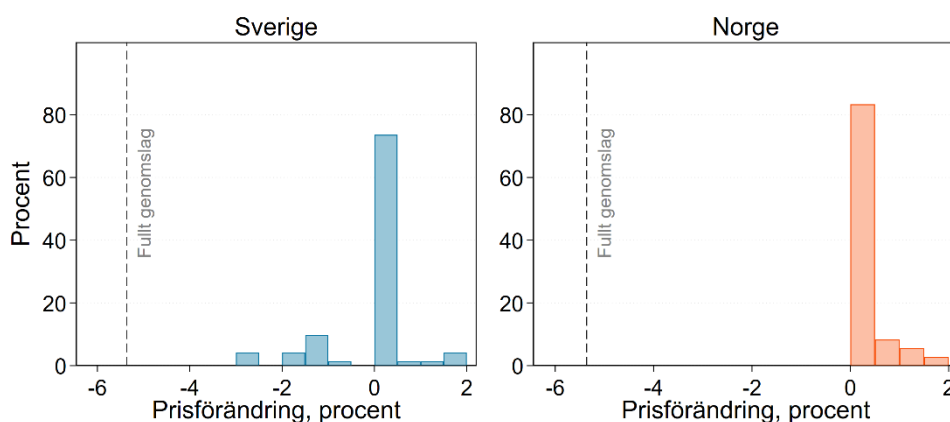
---

¹³ Se tabell B1 i bilaga 2.

¹⁴ Det aktuella kedjekonceptet kommunicerade prissänkningar på ett fåtal produkter den 23 mars 2026. Den första insamlingsomgången genomfördes den 26–27 mars 2026, det vill säga efter denna kommunikation men före reformens införande den 1 april. Förhandsanpassningar kan inte undersökas formellt i rapporten, eftersom datamaterialet endast innehåller en insamlingsomgång före reformen och eftersom denna genomfördes nära reformens införande. Det går därför inte att följa prisutvecklingen under en längre period före reformen eller att avgöra i vilken utsträckning priserna redan hade justerats före den första insamlingsomgången.

Diagram 5 Fördelningen av prisförändringar för kedjerestauranger i Sverige och Norge efter reformen

Procentuell fördelning

Anm. Diagrammet avser kedjerestauranger i Sverige och Norge. Prisförändringen mäts på restaurangnivå mellan insamlingsomgång 1 och 2. -5,4 procent avser fullt prisgenomslag relativt oförändrat pris och visualiseras med de två vertikala linjerna. Observationer utanför diagramintervallet redovisas i yttersta intervallet.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Skillnaden mellan länderna ligger främst i fördelningens riktning. I Norge är priserna i huvudsak oförändrade eller upp till 2 procent högre. I Sverige finns en tydligare förskjutning åt vänster, vilket innebär att fler priser sänktes efter reformen. De flesta svenska prissänkningarna motsvarar en prissänkning på omkring 1–3 procent. Samtidigt är de prissänkningarna begränsade i relation till fullt genomslag. Om hela sänkningen av mervärdesskatten hade förts vidare till konsumenterna skulle priserna ha fallit med cirka 5,4 procent. Den svenska fördelningen ligger i stället nära noll och visar ingen tydlig koncentration kring fullt genomslag.

SKATTNINGARNA PEKAR PÅ ETT BEGRÄNSAT GENOMSLAG

Fördelningen av prisförändringarna mellan perioden före och efter sänkningen av mervärdesskatten indikerar ett begränsat genomslag. För att uppskatta genomslagets storlek genomförs även difference-in-differences-skattningar enligt ekvation (1) (se tabell 3). Den beroende variabeln är den genomsnittliga procentuella förändringen för hämtmat per restaurang.

I kolumn (1), vilket är huvudspecifikationen, är den skattade effekten knappt -0,3 procent. Skattningen motsvarar drygt 5 procent av fullt genomslag och är statistiskt signifikant på 10-procentsnivå.¹⁵ Samtidigt är storleksordningen viktigare än den exakta signifikansnivån. Skattningen visar inte ett stort prisfall i april 2026, utan ett marginellt prisfall relativt fullt genomslag på -5,4 procent. Huvudresultatet är därför att genomslaget i de observerade hämtmatspriserna bland kedjerestauranger var begränsat på kort sikt.

¹⁵ När standardfelen i stället klustras på land-kedja-nivå ökar standardfelen och skattningen är inte längre statistiskt signifikant, detta bör dock tolkas med försiktighet eftersom antalet kluster är begränsat till 16.

Tabell 3 Genomslagsanalys

Procentuell förändring

	(1)	(2)	(3)
Estimat	-0,29* (0,16)	-0,23 (0,15)	-0,54*** (0,19)
Konstant	0,19** (0,09)	-0,54 (0,87)	0,49** (0,19)
Genomslag	-0,05	-0,04	-0,10
Observationer	108	108	108
R ²	0,02	0,02	0,03
Log(Prisnivå)		x	
Separat hämtmatspris			x

Anm. Ekvation (1) används vid skattningen och genomslaget följer ekvation (2). Beroende variabel är genomsnittlig procentuell förändring i hämtmatspris per restaurang mellan den första och den andra insamlingsomgången. Kolumn 2 kontrollerar för genomsnittligt hämtmatspris före reformen. Kolumn 3 kontrollerar för om restaurangen hade separat hämtmatspris före reformen. Standardfel anges inom parentes och är heteroskedasticitetsrobusta. *, ** och *** anger statistisk signifikans på 10-, 5- respektive 0,1-procentnivån. Genomslag relativt fullt genomslag följer ekvation (2) beräknas som skattningen för estimatet dividerad med 5,4.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Skattningen förändras inte påtagligt när prisnivån före reformen inkluderas som kontrollvariabel i kolumn (2). Det tyder på att den högre ursprungliga prisnivån bland norska kedjeresauranger, relativt de svenska, inte driver huvudresultatet. I kolumn (3) kontrolleras i stället för om restaurangen hade ett separat hämtmatspris före reformen. Det är relevant eftersom separata hämtmatspriser var betydligt vanligare bland norska kedjeresauranger än bland svenska. Skattningen blir då något större i absolutvärde, drygt -0,5 procent, och motsvarar drygt 10 procent av ett fullt genomslag. Även den större skattningen innebär dock ett begränsat genomslag i ekonomisk mening. Kontrollvariablerna förändrar alltså inte huvudbilden. Hämtmatspriserna i de svenska kedjeresaurangerna utvecklades svagare än i kontrollgruppen på kort sikt, men skillnaden är liten i förhållande till fullt genomslag av sänkningen av mervärdesskatten.¹⁶

KÄNSLIGHETSTESTERNA ÄNDRAR INTE HUVUDRESULTATET

Resultatets känslighet har även testats med avseende på alternativa specifikationer.¹⁷ Skattningarna ligger nära huvudspecifikationen när modellen skattas på maträttsnivå i stället för på restaurangnivå och när maträtter som ändrats mellan insamlingsomgångarna exkluderas. Att skattningarna är likartade tyder på att huvudresultatet inte drivs av valet att vikta restauranger lika eller av hur ersättningsrätter hanteras när menyer ändras.

För att undersöka om resultatet påverkas av en möjlig spridningskanal till den norska jämförelsegruppen exkluderas även de norska restaurangerna som ligger i en kommun som gränsar till Sverige. Den skattade effekten ändras endast marginellt. Det talar för att huvudresultatet inte drivs av gränsnära pris- eller konkurrenseffekter.

¹⁶ Behandlingen varierar på landsnivå, vilket principiellt talar för klustring på landsnivå. Med endast två länder är detta inte möjligt. P-värdena bör därför tolkas som vägledande, och huvudtolkningen bygger främst på skattningarnas storleksordning och robusthet mellan specifikationerna.

¹⁷ Se tabell B2 i bilaga 2.

Vissa kedjekoncept finns i båda länderna. I huvudspecifikationen behandlas de inte som samma prissättningsenhet, eftersom prissättningen primärt sker på restaurangnivå. Som känslighetsanalys inkluderas därför kedjefixa effekter. Denna specifikation jämför prisutvecklingen mer direkt inom kedjekoncept som förekommer i båda länderna och minskar därmed betydelsen av skillnader i kedjesammansättning mellan Sverige och Norge. Punktestimatet skattas till knappt –0,8 procent, jämfört med ca –0,3 procent i huvudspecifikationen. Det motsvarar ett genomslag på drygt 14 procent, men är fortfarande ett begränsat genomslag. Även när ett kedjekoncept i taget exkluderas ligger skattningarna nära huvudspecifikationen.¹⁸ Det visar att resultatet inte drivs av ett enskilt kedjekoncept.

Det finns viss variation i skattningarnas storlek, men ingen av känslighetsanalyserna ändrar huvudtolkningen. Svenska kedjepriser utvecklades svagare än norska kedjepriser efter reformen, men genomslaget var begränsat på kort sikt.

RESULTATEN AVSER OBSERVERADE OCH OVIKTADE PRISFÖRÄNDRINGAR

Analysen mäter förändringar i observerade hämtmatspriser, där varje menypost ges samma vikt inom respektive restaurang. Det innebär att sålda kvantiteter inte beaktas i analysen. Begränsningen är särskilt relevant om restaurangerna inte sänkte priserna jämnt över sortimentet, utan i stället koncentrerade prissänkningarna till produkter med stor försäljningsvolym. En sådan prissättningsstrategi kan innebära att ett fåtal storsäljande produkter sänks mer än vad som motsvarar fullt genomslag, medan mindre sålda produkter lämnas oförändrade. I ett sådant fall kan det oviktade genomsnittet per menypost visa ett begränsat genomslag, trots att det försäljningsviktade genomslaget är större. Det skulle därmed innebära att sänkningen av mervärdesskatten förs vidare till den genomsnittliga kunden i större utsträckning än vad skattningarna visar. Om prissänkningen i stället gjordes på mindre sålda produkter kan analysen överskatta genomslaget. Denna begränsning mildras delvis av datainsamlingsstrategin, eftersom urvalet i första hand avser vanligt förekommande maträtter. Osäkerheten kvarstår dock eftersom urvalet bygger på bedömningar och inte på uppgifter om faktisk försäljningsvolym. Utan transaktionsdata går det därför inte att avgöra hur genomslaget skiljer sig mellan hög- och lågfrekvent omsatta produkter. Motsvarande avgränsning gäller restaurangernas storlek. Analysen är inte försäljningsviktad utan varje restaurang har samma vikt i skattningarna.

---

¹⁸ Se diagram B1 i bilaga 2.

Referenser

Benzarti, Y., & Carloni, D. (2019). Who Really Benefits from Consumption Tax Cuts? Evidence from a Large VAT Reform in France. *American Economic Journal: Economic Policy*, 11(1), 38–63. doi:10.1257/pol.20170504

Harju, J., Kosonen, T., & Nordström Skans, O. (2018). Firm types, price-setting strategies, and consumption-tax incidence. *Journal of Public Economics*, 165, 48–72. doi:10.1016/j.jpubeco.2018.06.006.

HUI Research. (2024). *Quick service restaurants on the rise: how charging infrastructure is powering the future*. HUI Research.

Konjunkturinstitutet. (2013). *Effekter av sänkt restaurang- och cateringmoms*. Specialstudier, nr 36. Stockholm: Konjunkturinstitutet.

Konjunkturinstitutet. (2015). *Kort- och långsiktiga effekter av sänkt restaurangmoms*. Specialstudier, nr 46. Stockholm: Konjunkturinstitutet.

Konjunkturinstitutet. (2026a). *Analys av livsmedelsprisernas utveckling – augusti 2025 till januari 2026*. Specialstudier, nr 123. Stockholm: Konjunkturinstitutet.

Konjunkturinstitutet. (2026b). *Den sänkta mervärdesskattens genomslag på livsmedelspriserna i dagligvaruhandeln*. Specialstudier, nr 128. Stockholm: Konjunkturinstitutet.

Regeringen. (2025). *Tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel*. Prop. 2025/26:55. Stockholm: Regeringskansliet.

Tillväxtanalys. (2015). *Sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster – slutrapport*. Rapport 2015:10. Östersund: Tillväxtanalys.

Visita. (2025). *Restaurangvanor 2025*. Visita.

Bilaga 1: Metod för datainsamling

Konjunkturinstitutet samlar in och bearbetar prisuppgifter för hämtmat. Uppgifterna används för att mäta prisutvecklingen före och efter sänkningen av mervärdesskatten.

Metoden för datainsamlingen tar sin utgångspunkt i Harju, Kosonen & Nordström Skans (2018). Prisuppgifterna samlas in från restaurangernas egna webbplatser. För varje restaurang samlas upp till tolv menyposter in. I huvudsak avser detta maträtter, men i vissa fall även drycker och bakverk. Urvalet av maträtter görs i första hand utifrån vanligt förekommande maträtter, exempelvis caesarsallad, hamburgare, pizza, chicken tikka masala och pad thai. När det inte är möjligt att avgöra vilka maträtter som är vanligast väljs de maträtter som står överst på menyn. Barnrätter inkluderas endast när det inte finns tillräckligt många vuxenrätter. Definitionen av en vanlig maträtt bygger på Konjunkturinstitutets bedömning. Den fastställs inte utifrån försäljningsvolym eller transaktionsdata, eftersom sådana uppgifter inte har varit tillgängliga.

HANTERING AV MENYFÖRÄNDRINGAR

Vissa maträtter förändras mellan insamlingsomgångarna. Om en restaurang byter ut en maträtt väljs en ersättare när den ursprungliga maträtten och ersättaren bedöms vara tillräckligt lika. Det kan exempelvis handla om att entrecôte ersätts med ryggbiff eller att röding ersätts med gösfilé, under förutsättningen att maträtten i övrigt är oförändrad.

För dessa observationer skapas en indikatorvariabel. Det gör det möjligt att undersöka om resultaten påverkas av att sådana ersättare inkluderas. Om den ursprungliga maträtten ersätts med en helt annan maträtt klassificeras observationen som bortfall.

URVAL AV RESTAURANGER

Bruttourvalet omfattar 774 svenska restauranger, varav 700 fristående restauranger och 74 kedjerestauranger. Av dessa exkluderas 247 restauranger eftersom webbplatsen inte är tillgänglig, prisuppgifter saknas, verksamheten är permanent eller tillfälligt stängd eller webbplatsen bedöms vara inaktiv. Efter exkluderingarna återstår 527 svenska restauranger. Det norska bruttourvalet omfattar 536 restauranger, varav 500 fristående restauranger och 36 kedjerestauranger. Av dessa exkluderas 149 restauranger av motsvarande skäl. Efter exkluderingarna återstår 387 norska restauranger.

Kedjekoncepten väljs separat från de fristående restaurangerna med stöd av en kartläggning av snabbservicekedjor i Sverige och Norge (HUI Research, 2024). Urvalet fördelades geografiskt och befolkningsviktat på länsnivå i Sverige och fylkesnivå i Norge. För Stockholms län görs fördelningen på kommunnivå för att minska risken att restauranger i Stockholms kommun överrepresenteras. Syftet är att uppnå en god geografisk representation av restaurangmarknaden.

Restaurangerna identifieras inom respektive region i Sverige och fylke i Norge genom en standardiserad sökning på Google i inkognitoläge. Sökningen görs på formen ”Restauranger” respektive ”Restauranter” eller ”Spisested” följt av län respektive fylke. Fliken *Platser* används som operativ urvalsram. Antalet träffar noteras för varje län och fylke. Restauranger väljs därefter genom slumpmässigt dragna positioner i

träfflistan, motsvarande det antal restauranger som respektive län eller fylke har tilldelats i urvalet. För de utvalda restaurangerna öppnas restaurangens egen webbplats och menypriser samlas in när aktuella prisuppgifter finns tillgängliga. Urvalsförfarandet skiljer sig från Harju, Kosonen & Nordström Skans (2018), där restauranger väljs från en registerbaserad urvalsram med hjälp av nationella skatteregister.

Urvalet utgör inte ett strikt sannolikhetsurval av samtliga restauranger i respektive län eller fylke. Det är i stället ett slumpmässigt urval av de restauranger som visas i Googles lokala sökresultat vid datainsamlingstillfället. Urvalsramen begränsas därmed till restauranger som är synliga i de lokala sökresultaten för den standardiserade sökningen. De lokala sökresultaten kan påverkas av restaurangernas digitala synlighet, företagsprofilernas innehåll och andra faktorer som påverkar söktjänstens rangordning. Restauranger med starkare digital närvaro kan därför ha haft större sannolikhet att ingå i den observerade träfflistan. Datamaterialet bör därför tolkas som ett urval av digitalt observerbara restauranger med offentligt tillgängliga menypriser, snarare än ett urval av hela restaurangpopulationen.

Samtidigt ger metoden ett transparent och reproducerbart sätt att identifiera restauranger med offentligt tillgängliga menypriser. Eftersom analysen följer prisutvecklingen över tid är det relevant att observationerna hämtas från restauranger som publicerar prisinformation digitalt. Metoden är därför väl lämpad för att studera prisutvecklingen i den del av restaurangmarknaden som är synlig i lokala sökresultat och som tillhandahåller användbara menyer online.

BORTFALL MELLAN INSAMLINGSOMGÅNGARNA

Bortfallet mellan insamlingsomgångarna är begränsat. Vid den andra insamlingsomgången saknar 1,7 procent av maträtterna en lämplig ersättare. Därutöver hade 5,3 procent av maträtterna ändrats, men kunnat matchas mot en jämförbar ersättare. Vidare hade 0,6 procent av restaurangerna bytt ut hela menyn och 1,7 procent av restaurangerna är inte tillgängliga vid den andra insamlingsomgången. Det senare beror främst på att restaurangen är säsongöppen eller permanent stängd.

INSAMLINGSPERIODER

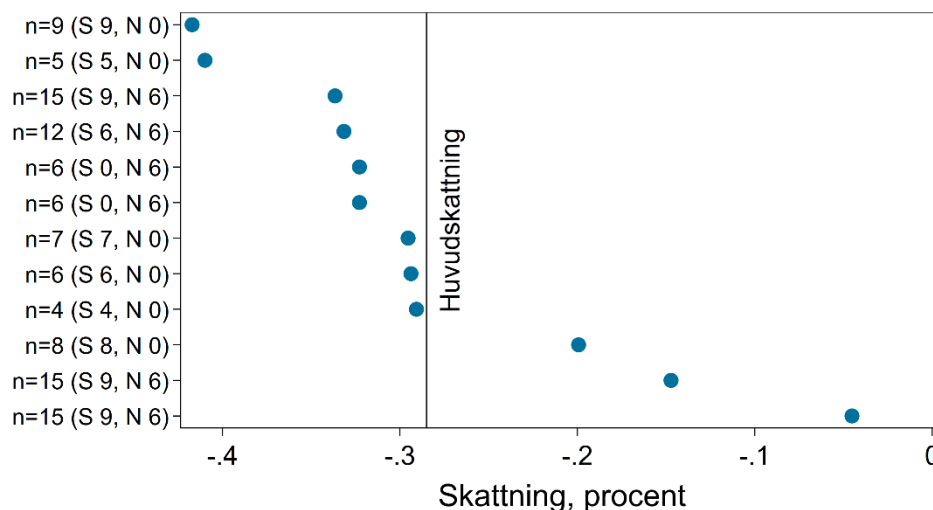
För samtliga restauranger samlades prisuppgifter in för både hämtmat och servering på plats. För de svenska restaurangerna genomfördes den första insamlingen 26–27 mars 2026, före sänkningen av mervärdesskatten 1 april. Den andra insamlingen genomfördes 23–29 april 2026 för de fristående restaurangerna och 29–30 april 2026 för kedjerestaurangerna.

För de norska restaurangerna samlades de första prisuppgifterna in 7–10 april 2026 för de fristående restaurangerna och 10–13 april 2026 för kedjerestaurangerna. Den andra insamlingen genomfördes 7–12 maj 2026 för de fristående restaurangerna och 12–13 maj 2026 för kedjerestaurangerna.

Bilaga 2: Tabeller och diagram

Diagram B1 Leave-one-chain-out från huvudskattningen

Procent

Anm. Figuren visar skattningen av difference-in-differences-estimatet när ett kedjekoncept i taget exkluderas. Den lodräta linjen visar huvudskattningen. S och N anger antalet exkluderade restauranger i Sverige respektive Norge, n anger summan av de två.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell B1 Prissättning i norska och svenska kedjor

Procent, kronor och antal

	Norska kedjor	Svenska kedjor
Prisnivåer före 1 april		
Restauranger med separat hämtmatspris, andel i procent	83,3	11,1
Genomsnittligt hämtmatspris, kronor	161,2	100,8
Prisförändring efter 1 april		
Genomsnittlig prisförändring för hämtmat, procent	0,2	-0,1
Genomsnittlig prisförändring för servering på plats, procent	0,3	-0,0
Restauranger med oförändrat hämtmatspris, andel i procent	83,3	69,4
Restauranger med sänkt hämtmatspris, andel i procent	0,0	19,4
Restauranger med höjt hämtmatspris, andel i procent	16,7	11,1
Urvalets omfattning		
Antal restauranger	36	72
Antal maträtter	432	861
Antal maträtter per restaurang	12	12

Anm. Avser kedjerestauranger med observerade hämtmatspriser i båda insamlingsomgångarna. Prisförändringar och andelar beräknas på restaurangnivå, därmed får varje restaurang samma vikt. Prisförändringar anges i procent. Kronor avser lokal valuta.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell B2 Känslighetstester

Procentuell förändring

	(1)	(2)	(3)	(4)
Estimat	-0,29*	-0,32**	-0,29*	-0.76***
	(0,16)	(0,15)	(0,16)	(0,17)
Konstant	0,19**	0,19**	0,19**	0,83
	(0,09)	(0,09)	(0,09)	(0,23)
Genomslag	-0,05	-0,06	-0,05	-0,14
Observationer	1289	108	107	108
R ²	0,00	0,03	0,02	0,47

Anm. Beroende variabel är procentuell förändring i hämtmatspris per maträtt mellan den första och den andra insamlingsomgången. Kolumn 1 skattas på maträttsnivå och standardfelen klustras på restaurangnivå. Kolumn 2 skattas på restaurangnivå, men där ändrade maträtter exkluderas. Kolumn 3 skattas på restaurangnivå, men där restauranger i norska gränskommuner (se 1.2 Grensekommuner i Skatteetaten) exkluderas. Kolumn 4 skattas med kedjefixa effekter och standardfelen klustras på kedjekoncept inom land, fyra kedjekoncept förekommer i båda länderna. Standardfel anges inom parentes. *, ** och *** anger statistisk signifikans på 10-, 5- respektive 1-procentsnivån. Genomslag relativt fullt genomslag följer ekvation (2) och beräknas som skattningen för estimatet dividerad med 5,4.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Bilaga 3: Enkätundersökning

Enkäten skickades till fristående restauranger i urvalet för att komplettera den webbaserade datainsamlingen. Frågorna avsåg om restaurangerna erbjuder hämtmat, om priset skiljer sig mellan hämtmat och servering på plats samt hur en eventuell prisskillnad redovisas för kunden. Enkäten användes framför allt för att bedöma i vilken utsträckning webbmenyerna fångar det faktiska hämtmatspriset och därmed för att belysa möjliga källor till mätosäkerhet i datamaterialet.

Frågorna var villkorade, vilket innebär att vissa följdfrågor endast besvarades av restauranger för vilka de var relevanta. Enkäten avslutades exempelvis för restauranger som uppgav att de inte erbjuder hämtmat eller att priserna inte skiljer sig mellan hämtmat och servering på plats.

Enkätundersökningen skickades ut via e-post den 25 maj, med sista svarsdag 15 juni. Ett påminnelsemejl skickades ut 8 juni. Restaurangernas e-postadresser hämtades primärt från deras egna webbplatser. När e-postadress saknades hämtades den i vissa fall från restaurangernas sidor på Facebook, Wolt, Foodora eller Uber Eats.

ENKÄTFRÅGOR

1. Erbjuder ni era kunder mat för avhämtning (take-away)?
  - a. Ja (*gå till fråga 2*)
  - b. Nej (*enkäten avslutas*)
2. Är det pris som era kunder betalar för en maträtt olika beroende på om den äts på plats eller tas med som hämtmat? (*avser det slutliga priset som kunden betalar*)
  - a. Ja (*gå till fråga 3*)
  - b. Nej (*enkäten avslutas*)
3. Har ni en separat meny för hämtmat?
  - a. Ja, vi har en separat meny för hämtmat som finns på vår hemsida (*gå till fråga 5*)
  - b. Ja, vi har en separat meny för hämtmat, men den finns inte på vår hemsida utan i stället på i restaurangen och/eller via beställningsplattformar (*gå till fråga 5*)
  - c. Nej, vi har ingen separat meny för hämtmat, men priset som kunden betalar för hämtmat är generellt lägre och hanteras i kassan (*gå till fråga 4*)
4. *Besvaras endast om du kryssat för alternativ c i fråga 3: Hur mycket drar ni av i priset på hämtmat? (Avser det slutliga priset som kunden betalar för en maträtt vid avhämtning jämfört med servering på plats.)*
  - a. En fast procentsats (*ange procent, t.ex. 5 procent*)
  - b. Ett fast belopp i kronor (*ange kronor per rätt*)
  - c. Annat (*fritextruta: beskriv kort*)
5. Före momssänkningen som infördes den 1 april 2026 hade ni då också olika priser för hämtmat och mat som äts på plats?
  - a. Ja (*gå till fråga 6*)
  - b. Nej (*enkäten avslutas*)
6. Har ni ändrat i prissättningen av hämtmat sedan momssänkningen?
  - a. Ja (*Fritextruta: Om ja, beskriv på vilket sätt ni har ändrat prissättningen*)

b. Nej

7. Har du något ytterligare du vill tillägga angående prissättning av hämtmat i er restaurang? (*Fritextruta*)

Tabell B3 Enkät svar om hämtmat och prissättning

Antal svar per fråga och svarsalternativ

	1	2	3	4	5	6
Svarsalternativ a.	45	26	6	13	12	5
Svarsalternativ b.	16	19	3	2	15	7
Svarsalternativ c.	–	–	17	2	–	–
Totalt antal svar	61	45	26	17	27	12

Anm. Tabellen redovisar antal svar för fråga 1–6 i enkätundersökningen. Bokstäverna a–c avser svarsalternativen i respektive fråga. Streck anger att svarsalternativet inte var aktuellt för frågan. Antalet svar varierar eftersom frågorna var villkorade. Fråga 7 redovisas inte eftersom den bestod av fritextsvar. Fråga 2 förtydligades under enkätperioden. Den ursprungliga formuleringen frågade om restaurangen hade olika priser för hämtmat och mat som äts på plats. Den reviderade formuleringen angav tydligare att frågan avsåg det slutliga pris som kunden betalar. Restauranger som hade svarat innan förtydligandet kontaktades per telefon. Efter dessa kontakter justerades fyra svar från a till b, eftersom restaurangerna uppgav att de hade samma pris mot kund. De villkorade svaren på fråga 3–6 från dessa restauranger exkluderades därefter.

Källa: Konjunkturinstitutet.